Ч. 249. (404) Субота 8. листопада 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 238-38
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Пролом на середущому відтинку фронту

Переслідування на Кримі йде успішно. Також у Донецькому басейні дальший похід вперед.

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 7. 11. — Верховне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

На Кримі, не зважаючи на непрохідність гірських теренів, продовжували успішно німецькі та румунські війська переслідування задних сторожей противника, що ставили завзятий спротив. Боєві літаки розбили ворожі становища в смузі фортифікацій Севастополя, змусивши замовчати численні батерії.

В Донецькому басейні виборoли собі німецькі та італійські частини дальше посування вперед.

На середущому відтинку східного фронту проломили дивізії піхоти сильно розбудовані становища ворога, взяли багато вояків в полон і здобули велику кількість гармат. Перед Петергофом затопили батерії німецьких військ один ворожий вантажний корабель. Петербург обкидано вдень бомбами важкого і найважчого калібру.

В бою проти Англії бомбардували повітряні сили минулої ночі пристані на англійському східньому та південно-західньому побережжі. Цільні бомби на споруди постачання спричинили великі пожежі. В окрузі над Каналом і перед голяндським побережжям зістрілено 10 літаків, перед норвезьким побережжям — один бритійський літак.

В північній Африці атакували німецькі боєві літаки з добрим вислідом бритійські тимчасові табори та укріплення в Тобруку.

Ворог робив вночі на 7. ц. м. безуспішні спроби налету малою кількістю бомбовиків на деякі місцевості північної Німеччини.

—o—

Обстрілювання кораблів у Петербурзі

БЕРЛІН. — Важка артилерія німецьких військ поборювала успішно в дні 4. 11. корабельні сили в пристані Петербурга. На кількох кораблях між ними на одному мінолові завважили поціли.

—o—

Візита большевицького амбасадора в американського посла

АНКАРА. — Большевицький амбасадор в Анкарі, Віноградов, склав візиту послові Злучених Держав у Туреччині Мек Марфіеві, з яким відбув майже двогодинну конференцію. Кружляють поголоски, що ціллю відвідин було обговорити становище Туреччини до СССР. щодо чорноморської фльоти. В совітських колах кружляють поголоски, що від уряду Злучених Держав зажадано інтервенції в турецького уряду в користь СССР.

—o—

Доля чорноморської фльоти припечатана

БЕРЛІН. — Похід німецьких військ на Кримі і загальний наступ німецьких військ на полудневому відтинку східного фронту викликали в Туреччині велике зацікавлення долею большевицької фльоти на Чорному морі. Турецький знавець морських справ ген. Саліс стверджує, що дотепер велика воєнна пристань Севастопіль була ще останнім схоронищем большевицької фльоти. Тепер по втраті большевиками і цеї пристані залишається ще лиш мала пристань Новоросійськ, що теж находиться в обсязі воєнних дій та пристань Батум, у південно-західній закутині Кавказу.

Загальне переконання таке, що з втратою Криму положення большевицької фльоти буде нестерпне. Ген. Саліс не може собі уявити, щоб Батум міг бути базою для большевицької фльоти, бо не має до цього необхідних умовин. Тому він числиться з тим, що одиниці воєнної большевицької маринарки — якщо дотепер не знищені або не ушкоджені німецьким летунством — заплинуть до якоїсь з турецьких пристаней, щоб дати себе інтернувати.

4,8 мільярдів долярів на воєнні імпрези Рузвелта

ВАШИНГТОН. — Як повідомляє „Юнайтед Пресс" у пятницю сходиться буджетова комісія палати репрезентантів на наради над новими податковими домаганнями міністерства фінансів. Дотеперішні проекти на 1942 р. торкаються 4.8 мільярдів долярів нових податків, що в більшій частині знайдуть покриття в підвищці доходового податку.

—o—

„Рузвелта під суд"

ВАШИНГТОН. 8. 11. — „Асошіейтед Пресс" повідомляє, що в четвер демонструвала перед Білим Домом юрба жінок, яка несла таблиці з написами: „Рузвелта під суд" — або „Геть з англійцями з Вашингтону". Жінки, які демонстрували, це здебільша членки патріотичних організацій з Щікаґо, Ню Йорку і Ню-Джерсі.

Невідрадне явище

В роках перед війною, підчас цього політичного лихоліття, коли влада б. Польщі, затрачуючи нерви, зі замкненими очима гнала державу в пропасть — у нас застелювалася сила волі та відпорність. І чим більші були ці переслідування та натиск, тим більше було в нас холодної розваги й розуму. Зокрема селянські маси відчували вагу моменту, а доказом цього було ценення праці, організованости, а зокрема відпорности на всяку деморалізацію.

Не марновано зайво ні часу, ні гроша, — тоді кожна акція, кожний заклик, не залишався без відгуку, бо нарід здавав собі з цього справу, що лише „праця єдина з неволі нас вирве", праця, ощадність, самодопомога. Тому й не треба було багацько закликати, пригадувати — яке прим. значіння має кооперація, чи протиалькогольна акція. Наша селянська молодь могла бути примірoм. Вона відрухово здержувалась від алькоголю та тютюну, за це кожний сотик ішов на складку для освітнього чи спортового товариства, на допомогову акцію брат-братові чи інше.

І не був це тільки якийсь бойкот монополів. Було це свідоме розуміння менту, що — у важкі часи для народу треба гідно себе держати, працювати й щадити і кожний важко запрацьований сотик, якщо він заощаджений, дати як лепту для спільного добра.

„Муха осінню, як має гинути, тоді і найбільше тне" — говорили селяни в часі цього лихоліття переслідувань, зокрема після карпатських подій. Самопевність та віра в майбутнє не ломила їх, а відповіддю на всі насильства було подвоєння праці, ощадности й видержливости, що викликало найбільший подив у ворогів.

Та вкінці змінилися часи, прийшла врешті воля, але змінилися і люди. І не так люди як людиська. Гін до матеріялізму з одного боку, розгульність, жажда наживи й хапчивість з другого. А ще при тому розтратність, рознуздання та розхитаність нервів.

Це на жаль відноситься не лише до інтелігенції, але й до робітництва.

Ми дістаємо численні дописи, та не містили їх лише тому, що ніяково було їх містити. Ми не хотіли викликувати серед теперішньої дійсности зневіри в нас самих. А проте мовчати годі, бо те на чиє конто його зараховуємо відноситься не до тих, що в краю, а до тих, що поза ним: до українських робітників у Німеччині, які не ведуть себе гідно, марнують важко запрацьований гріш, підривають собі добру славу. Робітники — як пишуть нам — не мають поміркования ні стриму. Розтрачують гріш, пяничать і то з кожним днем щораз більше, а пянство це шириться не лише між невoрганізованим, чи менше свідомим робітництвом на провінції, але й по містах, де це робітництво зорганізоване й свідоме. Шириться пянство і між частиною інтелігенції на еміграції, і це найприкріше, бо саме інтелігенція повинна давати добрий примір. Просто жах збирає дивитись, що діється по всяких шинках. Трапляються

випадки, що наші люди за один вечір пропивають десятки, а не рідко й сотки на чужині запрацьованого гроша. Буває, що містові робітники по фабриках, цілі тижні, а сільські по селах цілі місяці гарують тільки на те, щоби в суботу чи неділю при „кумпанії" пропити цілотижневий, а то й цiломісячний заробіток.

Це тим жахливіше, що це страшне пянство, а в парі з тим масове розтрачування гроша відбувається якраз тепер, коли через наш край перекочується лявіна страшного военного знищення, коли на приказ московсько-жидівських сатрапів із Кремлю цілі наші міста, села і цілі господарства пішли з димом. Видається на марне гріш тоді, коли кожен сотик для нашої зруйнованої Батьківщини, означає тепер більше ніж сотки або й тисячі до війни, коли так дуже потрібно в нас тієї жертвености.

От хоча би справа тих, що вертаються з полону. Скільки б то при добрій волі можна зібрати для них, які такі потрібні там у Батьківщині, а без допомоги їм не обійтись.

Тому мусимо повести якнайрішучішу боротьбу з тим жахливим явищем витрачування на марно гроша, що під сучасну хвилину є нічим іншим як національним злочином.

І мало цього ,щоб лише преса пригадувала це лиходійство чи подавала прізвища передових „пяниць" та прилюдно пятувала, тут треба — щоби українські організації, що існують на терені Великонімеччини й Протекторату, повели від себе акцію і боротьбу з пянством поміж своїми членами при допомозі відчитів, рефератів, осторог і чистки членства. Знову ж до тих робітничих осередків, сільських і міських, де нема ніякої української організації, а де розпаношилося пянство, — треба при кожній нагоді, у неділю, чи свято, поїхати в цій справі. На провінції треба старатися за всяку ціну, такі незорганізовані осередки зорганізувати, бо в зорганізованим гуртку, хоч би він який був слабий своею діяльністю, піде краще праця.

Вартоби подумати також і за протиалькогольні гуртки, навязуючи їх до славної традиції „Відродження".

Ми вже давніше забирали в цій справі слово, а це було тоді, як тут у Г. Г. була найшла на наших ця дурійка, зокрема на всяких доробкевичів і спекулянтів, які несла вили добре українське імя перед чужими в прилюдних як своїх так і несвоїх льокалях.

І це помогло було до деякої міри. Та ще більше помогла була рішуча акція з цього приводу поодиноких УДК. Тож і цим разом треба надіялись, що наша заввага, не залишиться без відгуку та що її почують не лише ті, які самі неславно живуть, але й ті, що цій неславі не протидiлають. Бо всім трбеа боротись і перебороти оце невідрадне явище.

Написане за окремим дозволом для „Краківських Вістей".

„Ми приїдем життя будувати!..."

Автобіографії, мрії і пляни „совєтських людей"

(Від нашого кореспондента).

Мотто: „Менше двох років минуло з того часу, як героїчна Червона Армія визволила з панського ярма трудящих Західньої України. На визволених землях в непамять пішли соціяльний і національний гніт, безробіття, безземелля, злидні і голод. Трудящі всіх областей гаряче дякують партії і радянському урядові за сталінське піклування про їх щасливе, радісне життя"...

„Вісті", ч. 102, 1 травня 1941.

„Мені минуло 27 років, а я ще досі не пережив ані одної радісної хвилини, не зазнав ні промінчика світла..." Оце речення военно-полоненого ч. 3826 може бути синтезою, обвинуваченням та ілюстрацією. Синтезою 23 років підсоветської недолі, ілюстрацією нужди українських мас в червоному пеклі та обвинуваченням режіму кривавого сталінату. Доля полонених українців з червоної армії вже вирішена. Багато тисяч їх вже вертається домів, не менше знайшло задовільну працю в Німеччині ще інші чекають на звільнення. Поки всі вони відійдуть від нас, щоб вернутися під свої стріхи та до своїх міст, познайоммося з їхнім минулим, щоб знати, яке дотепер рішне життя мають „советські люди", які — коли б вірити большевицькій київській газеті — ще 1 травня ц. р. „так гаряче дякували партії і радянському урядові за сталінське піклування про їх щасливе, радісне життя".

На початок декілька рядків з ново-складеної народньої пісні, яку по таборах співають на нуту: „А вже років двісті":

Вже двадцять три роки, як народ в неволі
Понад Дніпром ходе, викликує долі
„Гей, гей — вийди доле із води,
Та визволи нас, серденько, із біди!"

„Ой рада б я вийти, та й сама в кайданах,
Терплю важкі муки від злого тирана,
Гей, гей у кайданах, у ярмі,
Та під вартою чекістів у тюрмі".

„Ой скажи нам, доле, скажи; люба; просто
Чи не доведеться померти в колгоспах?
Гей, гей — так робити, день і ніч,
А дають нам замісць хліба — трудодні"...

Доля-химерниця, або, як кажуть полонені, „гололиха", довго не виходила із дніпрової води. Багато тої води протекло у Чорне море, а народ у глухій, безсильній ненависті терпів муки. Життя було безвиглядне, понуре, сіре. Задушевною мрією большевизму було: затерти особовість, перетворити всіх у сіру, безвиразну масу бездушних автоматів. А всетаки в лахміттях нобленої і тертої на порох безсособовости української народньої душі осталася і тліла далі іскра бунту, ідеалізму і надії. Десь глибоко на споді людської свідомости та національного інстинкту переховувалася тайна великого міту повороту до людської гідности... Перечитайте оцих декілька рядків скупих і дуже трагічних автобіографій і задумайтеся хвилинку над дивним віталізмом української особовости:

Автобіографія ч. І: „Я военно-полонений хочу через „Нову Добу" побажати німецькій армії найкращих осягів у боротьбі з жидівською комуною! Скоро прийде час, коли я буду жити знов зі своїми сестрами в своїм рідним селі. У 1924 році умерла моя мати і залишився я із двома сестрами сиротами. Жили ми в великій нужді і горі, советська влада нам не помагала нічим, а в 1930 році забрала землю і все майно в колгосп. Я був „нетрудоспособний", не працював в колгоспі, тому приходилося мені доставати прокормлення „своїми руками". У 1933 році, коли був великий голод в Україні, я зайшов до комісаря по хлібоставках і узяв в нього буханку хліба. Коли він мене застав у своїй хаті, то дуже побив і отправив в міліцію. Я з міліції втік і виїхав до Києва. Приходилось довго ходити голодному, обірваному і не було де спати. Часто серце закипало злобою, як було побачиш, як жидки гуляють по вулицям рідної столиці, ситі, а українці, подібні мені, на їх роблять і сплять у них під тином. З 1933 року я жив під чужим прізвищем і пішов весною в армію під чужою біографією, а тепер я одкрито говорю, що обманював совета з малих років, бо бачив несправедливість. Накінець побачу своє рідне село Черепинку Київського району. З. М."

Автобіографія ч. 2. „Получив вашу газету писаную рідною мовою, був дуже задоволений і не можна витерпіти, щоб не подякувати за роботу Редакції, яка повідомляє про всі події, особливож про життя в Україні. Хочу написати про минуле життя, нехай хто не знає взнає, а хто переносив його, скаже: так було!

Родився я у році 1915 в житомирській області. Старе життя тільки знав по розмовам діда, який до самої смерти говорив, „що родився ти, синок, в войну і добра при сій владі не побачиш". Вірно він говорив. 1931 року я ледве кінчив 7 кляс при допомозі рідних, далі вчитись не приймали тому, що батько не ішов у колгосп, а дядко громив жидів, і коли я кому скажу було слово, тоді мене називали „бандит".

Довелось їхати з дому, куди бачать очі, бо батька забрали в тюрму, хто зна за що. Корову і коні також забрали, осталася дома мати і 5 маленьких дітей без молока й хліба. Робив на торфорозробці, жив у бараку, заїдали мене воші і клопи, годували погано, а платили, що напише прораб, жидок. Він же самий їздив на хорошій машині і держав дві служачки, хоч „советські закони" не дозволяли тримати служби. Довелось робити день і ніч, щоб заробити якусь копійку на науку, бо життя дома не було. В 1933 р. вступив у Коростишівський педтехнікум, вчитись не довелось. Батько в тюрмі, мати голодна, а мені допомоги ні відкуди. Даю чесне слово, що хотів покінчити життя та приятелі не допустили. 1933 рік був страшний, бодай не згадувати. Люди мерли пачками, доводилося по 15 чоловік ложити в невеличку яму, щоб тільки засипати очі. Батька у 1934 році замучило проклятe ГПУ і смерть його залишилась назавсіди в ме не запечена кровю. Мати вступила в колгосп, щоб дожити якбудь до своєї смерти. У 1937 році забрали мене служити в армію, прослужив $2^1/_2$ року но радости не бачив ні одного дня. Получу було листа з дому так і читаєш: „ой синочку, коли б ти знав як трудно, їсти нема чого, одягнутися також а тут ще й малярія трусить". І як я міг вірити комісарю-політруку про радісне життя, а таких було сотні. Потім погрузили нас всіх в вагон та повезли в Москву в военну піхотну школу. Скільки самострелів було, а дезертирів, і не тільки курсанти, але й командний состав стрілявся. Я вийшов у травні 1941 року лейтенантом, нолучав 600 рублей, а їх ставало ледве на місяць і то під умовиною, коли я не буду ходити в театр, кіно, або захочу щось купити. За мною і товаришами слідили чекісти, що ми їх потаємно називали „особістами"... Все добре! Одне погано, хотілось би помогти якнайскоріше закінчити війну. Щоб залунала по Україні нова пісня:

„Що зосталась жидам — ясно
Гострий кіл і трясло!"

Военно-полон. лейт. К."

Таких біографій надходять цілі гори. Ніхто їх не каже писати. Полонені, вчорашні„советські щасливі трудящі" пишуть ці документи самі, поливаючи папір сльозами жалю і надії. Треба би нового Шевченка, щоби міг оспівати їхню траґіку, силу і понурість.

Нічого дивного, що вихована в таких умовинах, зберігла молодь України леґенду минулого і дочекавши довгожданної війни, „вбила в землю багнет" та масово посунула на німецький бік. Про це все співає вона сьогодні по таборах безліч нових пісень.

Ось уривок з одної:

Німці діла не проспали
Несподівано напали,
Авіяцію розбили
І до Львова „клин" забили

А від Львова на Тарнопіль,
На Проскурів на Острпіль,
Потім Київ, Чорне море
Аж комуну чорт побере.

Таких нових пісень співають одягнуті в советське лахміття тисячі командирів та армійців вчорашньої „доблестної" червоної армії. Як не напрацювалася совітська хитра военна пропаганда, а таки нікого з полонених не переконала. Вони витягають з кишень принесені з фронту летючки і деруть їх, сміючись, перед очима цікавих журналістів.

Тимчасом дні минають. В осінні, слотою заплакані ранки одчиняються двері чи дро-

ги таборів і щораз нові громади полонених українців виходять на свою велику дорогу волі. А й між тими, які покищо залишаються — росте надія швидкого повороту в Україну.

Ось небаром ми вийдем з полону —
Вже недовго, ще день, може два,
Довш не вдержаться вражі загони
Більш не видержить клята Москва!

Згинуть норми, проценти, Стаханов
Краща доля засяє в степах,
Згине Сталін, колгосп, хулігани
Вільний труд буде в наших хатах.

Зустрічай дорога Україно
Своїх рідних на волі синів!
Що прийдуть життя будувати
Самі в себе, нове, без жидів.

Ці 23 роки ганебної неволі не вбили живучости українського серця, і не затроїли народньої душі — вона прагне волі, праці, індивідуальности й гідности і всім, що мають цю душу далі перековувати на відповідальному ковалі національно-суспільного ладу, влади і праці, не вільно про це забувати під ніякими претекстами, ніякими умовинами.

КТВ.

НА КОЛГОСПАХ

(Докінчення).

Треба згадати, що на бажання нашого товариша, старого комуніста з Галичини, який все аранжував і режисерував так зручно, що воно виходило ніби то природно, випадково, нас під вечір повезли ще в німецький колгосп за двадцять кілька кільометрів далі, і тут ми повинні були взяти участь в кінцевому засіданні колгоспної ради, що ліквідувала жнива, але на запитання тогож нашого дотепного товариша тільки одна стаханівка, що випадково була саме під рукою, розповіла нам про свої незвичайні матеріяльні успіхи минулого року. В параді розподілу великих премій 25-тці стаханівців колгоспу ми вже не взяли участи, бо наш аранжер нагадав, що вже спізнена пора і нам слід вертатись додому.

А вона цікавила нас найбільше.

Читач вибачить мені, що я на початку дозволив собі на маленьку неточність. Я сказав, що ніодин з наших галицьких письменників до літа 1940 року колгоспу й на очі не бачив. Воно не у всьому правдиве. Ні, ми (принаймні я і яка двадцятка моїх товаришів) вже весною 1940 року мали щастя бачити цю цяцю таки у нас в Галичині в Новому Яричеві, недалеко Львова. Тільки що це був не колгосп, а радгосп, який перетворений з фільварку латинської капітули.

Одного дня — тоді гостював у нас у Львові відомий московський письменник, граф Олексій Толстой — нас забрали у скількості до двох десятків душ, кількох українців, а в більшості поляків з Варшави, мойсеевого віроісповідання, і автобусом завезли тудою, щоб, і граф Толстой, і ми мали нагоду придивитися до квітучого життя села під опікою Сталіна.

Нам мимоходом показали звичайний галицький фільварок з господарськими машинами й живим інвентарем, ми з гордістю перечитали на входовій брамі білим по червоному „Хай живуть совітські письменники!" а потім з захопленням сконстатували, що тоді, як злиденні селяни-осібники щойно орали свої шматки землі під весняні засіви, радгосп вже був обсіяний, а те, що ще не було справлене, було, як нас попереджали, „призначене під управу буряків".

Всі ці формальності знайомства з колгоспною дійсністю тривали кільканадцять хвилин, при чому ніхто з нас не бачив хочби одного колгоспника на очі. Опісля повели нас до містечка, показали з гордістю свіжозбудований з тоненьких дощок клуб зі сценою, який збудували руками всього населення по-стаханівськи в часі 14-ти трудоднів, а врешті нас запросили до приміщення райвиконкому на гостину.

Годиться зазначити, що ніодного селянина чи робітника на бенкет не допущено; до багато заставлених столів засіла тільки щонаименш двадцятка письменників, в [illegible] жидівських обірванців, що шварготіли жаргоном або по-польськи, і який тузин всяких урядовців, до представництва „енкаведе", мистецького інструктора, провідника комсомолу і піонерів включно. І яка це була збиранини! Навіть за львівськими рогачками, між голотою, був би не назбирав таких здичілих типів. І все те були ті ославлені поборники „буржуазно-капіталістичної неграмотности"...

До столів, що були заставлені горівкою, лікерами та всілякими винами, засіло разом яких сорок душ. Страв, надмірно помащених маслом так, що не можна було нічого їсти, подавали кілька, аж до солодкого й мороженого включно. Наставником над прислугою був якийсь Іцко, якого вистроїли по-театральному на куховаря так, що трудно було стриматися від сміху. Їсти не довелося багато, бо щохвилину викликали когось до виголошення тосту і можна було тільки пити багато. Обкаджували Сталіна, партію, Ворошилова, совітського „геніяльного" письменника графа Толстого, багату Україну і так в нескінченість. І співали, тобто ревіли по пяному, а врешті політрук, інструктори і енкаведівці хвалилися своїми успіхами в праці над збольшевиченням колгоспу „Червона зірка" нахвалялися, що в короткому часі він зрівняється з московським совхозом ім. Сталіна.

А потім, усіх пяних, повели нас до нового клубу, куди вже зігнали все населення Яричева. І тут відбулася друга частина комедії. Нас посадили за президіяльним столом, потім на салю пригнали по-театральному прибраних піонерів, що застелили стіл наруччями квітів для дорогих гостей, совітських письменників, а після того, як ще раз обкадили геніяльного сов. письменника Толстого, викликали нас по черзі, щоб ми давали насолоду зібраній громаді, відчитуючи свої „твори" — в мовах: українській, польській і в жаргоні. Пізніше співали комсомольці і піонери, а врешті почалися солові продукції інструктора, рижого Ваньки, та вже при виконанні першої сакраментальної „Катюші" голос йому недописав, він запіяв, всі зареготали, та на щастя попсувалося світло, і ми мали змогу в темноті висунутися із салі, всісти в наше авто і втікти, резигнуючи навіть з заготовленої риби, якої наловили в давньому епископському ставку, бо дізналися, що піднебіння большевицького графа ласе на рибу.

Половина учасників тієї екскурсії для пізнання колгоспного життя, головно ласі й хапчиві жидки, захворіла і цілий тиждень примусово постила.

Цей колгосп наша письменнича спілка обіцялась узяти під свою мистецьку опіку, щоб зробити його показовим для столичних гостей-інсекторів, та вже на перший

ВСЕВОЛОД ПЕТРІВ
ген. штабу ген.-хор.

На Криму 1918 р.

(Уривок зі споминів).

Доїздимо до аулу Юрако Антуан. Вноді падав дощ, розмочив дороги і було чимало мороки з возами та гарматами.

В аулі треба було відпочати. Коні й люди падали з перевтоми, а при тому мусіли впорядкувати татарський відділ добровольців т. зв. „ескадронців", у кількості понад 200 татар, частинно узброєних і з кінним нарядом та одним старшиною. Призначую сот. Андрієнка та декількох кадрових старшин з підстаршинами, щоб взяли цей загін під свою опіку. Андрієнко радо збирає на свою чубату голову татарську баранячу шапку, порядкує татар і для „історичного реваншу" хоче назвати цей загін ім. Тугай-Бея. Одначе татари й далі називають себе „ескадронцями" і ця назва не приймається.

Роблю перегляд чамбулу. Мабуть перший раз в історії український старшина робить перегляд зформованої ним татарської частини. Після перегляду перша сотня чамбулу та Гордієнківська рушили як передня батава вдапрямі на Мамут Султан, а за ними й полк разом із артилерією.

Ідемо, пнемося щораз вище вгору. На далекому обрію то виринає, то зникає мовчки, суворий образ Чатирдагу, чорніючи мов громова хмара. Проїзджаємо якимось відкритим горбом. На право, в далині, блистить закритий дрижучим серпанком простір синяви моря.

— Батьку!... козацьке море! — гукає Божко — і голови всіх повертаються туди. Хлопці мабуть перший раз на Криму. Тільки 2 сотня чамбулу, що йде між гайдамацькими сотнями, мугикаючи якусь татарську пісню, не звертає на це уваги. Що їм море, як вони тутешні.

Дорога важка. Доводиться зоїдати з коней, вести їх за поводи, або підпирати плечима вози, чи на руках спускати кручами гармати. Тому, хоч все памятаємо про поспіх — бо через Симферопіль переїхали вже наші відділи мотоциклістів і донесли, що на вулицях іде бій — то щойно оце під вечір ми стали спускатися вдолину, кудою пробігає шлях на Алушту до Мамут Султан.

Зїздимо з долини, нам назустріч смуги туману, що його ледве просвітлюють рештки блисків заходячого сонця. Не знаю, чим це пояснити, але в цих смугах туману то зявлялися то заникали якісь сілюети їздців і ніби літаючи в повітрі наслідували порухи наших гайдамаків, які зїздили крутою збіччю вдолину. Якесь військо... Привиди давних запорожців? Тудою ходив колись отаман Сірко. Горіли татарські оселі, підносили руки до неба визволені з неволі брати. Змінились часи. Нині татари поруч з нами.

Смеркає. Густіють тіні і з крутозбіччч зїзджають гармати. Ось уже чорною стіною дерев підпливає Мамут Султан, ось уже і шлях, на якому стоять дожидаючи нас мотоциклісти, що наїхали з Симферополя.

Довідуємося, що в Симферополі наші та що готуються тепер до наступу на Бахчисарай. І від сот. Андрієнка цікаве звідомлення: В селі Янкой, біля Мамут Султану, під самим Чатирдагом, перебуває татарський уряд під охороною своїх військ. У горах іде боротьба між татарськими повстанцями і революційними відділами, висланими з Севастополя. „Ескадронці" з чамбулу поставили своєму урядові вимогу залишити їх під командою українських старшин. Зголошуються маси нових і добровольців, тому потрібний новий приділ командного складу для них. Андрієнко прямує далі на Бахчисарай...

Кінні гінці, що привезли це звідомлення приїхали у товаристві двох членів татарського уряду. Ці члени уряду хотіли зі мною пертрактувати про всякі політичні справи. Та я знав лише стільки, що чув від ген. Натієва і загалом не мав ніяких доручень, пояснив лише, що сучасні мої завдання вимагають формувати татарські загони.

Після тієї вступної розмови, повели нас ці представники уряду в гори.

Посуваємося все вище та вище, аж нарешті спускаємося крутими берегами в я-

прием, зготовлений у спілці письменників для його правління ніхто не зявився, а коли цьогорічної весни гурток жидків, що нагадали собі минулорічну гостину в „Червопом" з тим, що буде давати насолоду щасливим колгоспникам цілі два дні, правлінній зірці", поїхав туди з „творчим виступом", дирекція колгоспу їх взагалі не прийняло. Мабуть знало, що інша справа була гостина „інженерів душ" тоді, коли ще були припаси з давнього фільварку, а інакше випала б ця гостина після річної господарки всяких інструкторів піонерів, комсомолу, „агрономів", механіків і енкаведистів.

І західне-українська література так і не діждалася монументального твору про „прекрасне, щасливе" життя в колгоспах. Вона може дістане такий твір, але твір, від якого читачеві волос стане дубом.

П. К.

З голосів преси

Пятий раз у поході на Схід

ВИЗНАЧНИЙ НІМЕЦЬКИЙ ПИСЬМЕННИК І ПОДОРОЖНИК КОЛІН РОС ПРО УКРАЇНУ.

Щоденник „Поммерше Цайтунг" у Штетині помістив статтю п. з. „Пятий раз у поході на Схід". Її автором є визначний німецький подорожник і письменник Колін Рос, автор багатьох цікавих книжок про північну і південну Америку, Африку, Австралію, Азію (зокрема про новітню Індію та Японію) та про „море рішень", яким у наших часах став Тихий океан. На особливу увагу заслуговує книжка Колін Роса п. з. „Азія. — Шлях на Схід. — Подорож по Росії, Україні, Закавказзі, Персії, Бухарі і Туркестані."

Зміст статті Колін Роса в „Поммерше Цайтунг" такий:

„Шлях на Схід! Уперше їхав я ним весною 1915 р. Тоді то ми перевели пролом під Горлицями і Тарновом та день-у-день ішли далі на схід, через Галичину, через Польщу, глибоко в Росію.

Кожного дня похід, кожного дня бої. Перед нами палали села. Попереду нас утікали козаки. Так воно було тиждень за тижнем, місяць за місяцем. І не було видно тому кінця. Тоді ще не було повзів і змоторизованих дивізій. Тоді були ледве літаки. Опирі і примари вставали зі степів, що бачили на своїх лугах і травах так багато воєнних походів і мандрівок народів.

Ввечері мушу ще як вістовий з дорученням сам один їхати крізь поля. Біла мрака підіймається з багон. Дерева панської оселі збиваються в біляві хмари. Замазаються границі між землею і водою. Безмежна ця країна. За нами вже поспішає зима!

Прийшла одна зима, за нею друга. Москалі прорвалися. І знову я пішов з моїми полками на Схід.

На той раз у приспішеному залізничому транспорті. З поспіхом нас вивантажували серед дороги на залізничому шляху і негайно кинули в бій, щоби стримати наступ Брусілова.

Надійшла третя зима. Серед морозів і снігів ми пішли новим походом на Схід, глибоко в Україну. Тим разом ми прийшли як союзники молоденької держави. Дуже багато не знало її досі навіть з назви. Вона воскресала до нового життя після довгих століть занепаду і забуття. Довгі століття чужого татарського, литовського, польського і московського панування майже знищили той, колись сильний, самостійний нарід. Українці поставали „малоросами"

Як німецький звязковий старшина я віхав весною 1918 р. з козаками Петлюри до столиці Києва. Але незабаром після того дійшло до зміни українського уряду, усунено Українську (Центральну) Раду, на якої службі воював провідник козаків і настановлено колишнього генерала Скоропадського гетьманом українців. Але як тільки заломилися німці, вибила й його година. Ззаду за німецькими військами, що відступали, запалахкотіла дика громадянська війна. Почали наступати поляки. Білі українці спершу воювали проти них, опісля з ними проти них, опісля з ними захопити владу в цілому крю.

Від самого початку побіч соціялістичної національної ради в Києві існувала друга комуністична інтернаціональна в Харкові. Очевидно, що також і большевики мусіли рахуватися з національними почуваннями українців, що тепер наново прокинулися. Від мирових переговорів у Литовському Берестю побіч російської совітської республики існувала рівноправна українська. Коли весною 1922 р. я лагодився до нової поїздки на Схід, не було ще тоді ніякого Союзу Совітських Соціялістичних Республик. У Берліні ще діяло побіч російсько-совітського представництва також і українсько.совітське.

Я прибув до країни, що жахливо потерпіла. Київ ледве можна було пізнати. І він також вже не був столицею. Большевики перевели осідок централі до Харкова, де вони від початку були сильніші і де вони почувалися безпечніше. Звідси почалася нетільки щораз то більша большевизація, але також щораз то більша русифікація. Большевикам здавалося, що надійшла сприятлива нагода. Голодова катастрофа в 1921/22 р. р. поставила український нарід на краю безодні. Мільйони згинули з голоду. Здавалося, що решта не здібна до ніякого спротиву.

Здавалося, що Україні прийшов кінець. Хто мав би сміливість протиставитися? Українських старшин і урядовців, хоч би вони були не знати які добрі марксисти, заступили московські. Чільні діячі „української" комуністичної партії складалися майже виключно з москалів та жидів. Але хоч які важкі удари впали на українське селянство, воно знову очуняло. І знову наново розпалився спротив методам московського центрального уряду. Скрізь вибухали заворушення так, що Ленін побачив що мусить переложити керму. І він кинув гасло: „Україна для українців!"

Почався новий курс. Припинили русифікацію. Українська мова знову стала державною. Жиди і москалі знову зробили місце українцям на провідних партійних і державних становищах. Те саме торкалося також і партії. До 1927 року вона стала майже наполовину українська.

Коли Сталін прийшов до влади, він від самого початку розумів вагу відповідної розвязки, національного питання в межах Совітського Союзу. Поправді большевизм був йому рівно байдужий як і націоналізм. Його цікавило тільки одно — сталінізм. Кожний, що десь займав хоч би якесь наполовину важне становище, мусів бути його сліпо відданим прихильником. І таким чином ми пережили — для прикладу — підчас наших відвідин у Києві в 1940 р. гротеску, що керманичем українського Воксу (Всеросійського товариства для культурних звязків із закордоном) був якраз — якийсь узбек з Туркестану. Тоді то Вокс уладив для нас святочну гостину. Це ж і були тоді часи розцвіту німецько-совітського пакту.

Коли в липні зросло напруження між Берліном і Москвою, наш хлопець зайняв зі своїм полком становище на східній границі. Саме перед тим він був разом з нами в Києві, опісля склав іспит зрілости і як доброволець пішов до війська. День перед наступом писав нам Ральф з-над Буга, що він сподівається не-

---

кийсь яр-долинку, над яким на скалах поприліплювані татарські саклі, ніби ластівячі гнізда.

Вмить збігаються до нас татари — забирають потомлених гайдамаків та коні, розводячи їх стрімкими, вузесенькими доріжками по своїх саклях на відпочинок.

У темряві ночі в цій скалистій заглибині годі визнатися, впорядкувати поготівля. Та в Мамут Султані, крім відділу мотоциклістів, залишено пів чети на сторожі, між Мамут Султаном та Джанкой, в аулах, іншої півчети; за доріжками і стежинами в бік Чатирдагу слідкує охорона татарського уряду; в напрямі Білібею та Бахчисараю, рушить Андрієнко — значить охорона вистарчить. Тому, спокійно по якійсь стрімкій стежинці поліз штаб кватирувати в саклі.

Вмить протягають уже телефони — до командантів сотень і батерій до варт, а також до татарського уряду. На шляху в Мамут Султані залучилися наші телеграфісти і перестукуються з Симферополем і Алуштою. Весь кінний полк спокійно відпочиває. На мякому килимі, розстеленому на долівці саклі лягає покотом до сну і штаб полку. В сусідній кімнаті куняють коло телефонічного апарату звязкові. Все вснуло по трудах. Тільки вартові вартують і ті, що мають службу.

Минула ніч, як би її і не було, свиснув досвіток. Зриваюся зі сну й виходжу на ганочок саклі. Краса!... Чудовий краєвид перед очима. Чатирдаг виблискує скелястими верхами і все здається таке близьке. Але тільки здається. Он отара овець пасеться під самими камянистими лисинами і вівці як мушки, вівчар як жук. До цих верхів понад 3 км...

А в аулі рух. По малих подвірцях, попри саклі повно коней на припонах. Біля коней пораються гайдамаки, поміж ними в тютюбейках чи турбанах татари. Шапки зі шликами мішаються з баранячими, круглими, що з червоними верхами, шапками „ескадронців". Між ними де-не-де просунуться постаті у театрально-татарському одязі, ніби зі старого малюнку. Ці постаті, колись провідники, тепер повстанці. Серед гуртів і серед коней та возів куряться похідні кухні. Де білий димок із кухні, там недалечко і команда сотні. На одному із подвір, що над самим шляхом до Мамут Султан, — 4 наші гармати. Яким робом заїхали вони вночі сюди — дивно. Тепер задиркувато чигають, позираючи в гори для яких призначені...

Дивлячись на татар, що снуються поміж нашими, або по стрімких стежинках — я мимохіть зацікавився їхніми фезками, які до речі не є традиційним татарським накриттям голови. Пояснення цьому дає і вигляд турецького старшини, який зголошується в мене та через перекладача подає до відома, що він є командантом полонених турків, які були на роботі в пристані, а тепер прийшли сюди допомогти своїм братам-магометанам — татарам. Він має всього 28 крісів на 200 людей, тому просить зброї. Його відділ хоче зголоситися під українську команду...

Всякі новини і новин цих багато. Цього ранку приходить новий звіт від сот. Андрієнка. Невтомний Андрієнко вночі просунувся аж до річки Коча і вже наступає на Бахчисарай. Його відділ збільшився ще раз стільки та напливають дальші добровольці. Просить настирливо старшин і зброї для формування 3 та 4. сотні татарського чамбулу; коней і людей є подостатком ,але зброя це всяка мішанина, навіть якісь старосвітські, турецькі самопали. Разом з тими, що привезли звіт приїхало також два післанці зі Севастополя. Кажуть, що українська частина моряків, а їх більшість у залозі, обурена на адміралів і домагається, підняти українські прапори і передати пристань. Там уже знають, що війська під командою полк. Болбочана підходять щораз ближче та що моя кіннота уже близько моря.

Одержавши цей звіт, я рішив діяти негайно. Висилаю четверту кінну сотню з двома гарматами та з кулеметами на Космодемянськ і Ялту, щоб таким чином до Севастополя дійшла вістка про наш похід берегами моря.

—o—

забором відповісти на минулорічне запрошення Вовсу з похідної кухні.

І опісля він пішов походом на Схід. Рідко коли я так почувався як тоді, коли бачив, що вамісць мене мій син іде на Схід. Він пішов на Київ тим самим шляхом, яким я ходив так часто підчас війни і миру. Коли надійшла вістка, що німецькі війська вже стоять перед Києвом, я в уяві вже бачив як він входив до української столиці.

„Був у мене товариш, кращого від нього не знайти!" Це гарно, коли так можна сказати про власного свойого сина, хоч воно невимовно важко, коли треба до того додати: „Не можу тобі подати руки!" Ральф спочиває в українській землі. Але німецькі війська далі ідуть шляхами на Схід, шляхами, якими мусимо іти. Для добра Німеччини, для добра Европи, невільно розлити стільки молодої крови безкорисно".

Що ж можна сказати після тих останніх таких зворушливих рядків тієї прегарної статті? Так пишуть тільки визначні письменники, тільки люди з широким овидом і великим життєвим досвідом. Своєю сердечністю Колін Рос пригадує нам прегарний репортаж іншого визначного німецького письменника Ганса Блюнка про вхід німецьких військ до Києва.

Хай же легкою буде українська земля синові Колін Роса Ральфові, що впав у боротьбі з большевизмом під Києвом! Де він не бував, де не їздив зі своїм батьком! Скрізь з ним бував: під північним бігуном, в Арктиці, у північній Америці, на американському Балкані — в Мексику та інших державах середньої Америки, в Австралії, де ходив до школи. Одним словом — скрізь. Жаль, що доля не пощадила цього молодого життя...

Посмертна згадка

Інж. Дмитро Оснач

В неділю 26. жовтня помер, а в суботу 1. листопада поховорили в Празі на Ольшанському цвинтарі інж. Дмитра Оснача.

Інж. Д. Оснач народився у Требухові на Чернигівщині. Захопивши Чернигівщину, большевики вивезли батька Оснача на Сибір, де він пропав без вісти, мати з голоду померла, сестра найшла собі смерть в криниці, а брата розстріляли. Дм. Оснач залишився сиротою сам на цілому світі. Щоб помстити свою знищену родину і зруйнований рідний край, молодий 18-літній юнак Оснач хапається за зброю і вступає в ряди повстанців та відважно б'ється з московсько-большевицькою навалою побіч лицаря-поета Грицька Чупринки.

Коли большевики поницили повстанчі загони в Україні, Дм. Оснач, що саме перебув тиф, щасливо перебрався закордон до Чехії. Тут він почав продовжувати свої перервані студії та успішно закінчив з дипломом інженера Українську Господарську Академію в Подебрадах.

Поза своїм патріотизмом інж. Оснач визначався великою працьовитістю. Довгі роки він був активним членом українських організацій, а пізніше став представником УНО на Протекторат. На жаль тяжка неміч — сухоти — передчасно перервала це цінне, молоде ще життя.

Розлучитися з Покійником прийшли його друзі — приятелі та багато українських громадян з Праги і делегації з провінції.

Вічна Йому Память! д. к.

Японські війська йдуть вперед

ШАНГАЙ. — У висліді розпочатих у середньому Китаю операцій, з початком листопада здобули японські відділи укріплене місто Юнан, яких 300 км. на північ від Ганкав. 85. китайська армія побита. — Японські відділи пробиваються тепер в напрямі на північ, через що китайські позиції загрожені вздовж залізниці Пекін — Ганкав. Дотепер вони є аж до Жовтої Ріки в китайських руках.

Японський протест перед совітським урядом

ТОКІО. — Японський уряд — так подає „Домеї", зложив гострий протест у совітського уряду з приводу катастрофи корабля „Кібі Мару". Як відомо японський уряд склав вже 18 вересня — як подає „Домеї" — дальші протести перед совітським урядом з того приводу, що совітські міни плавають по японських водах. Один японський корабель затонув свого часу, а інший вийшов ушкоджений. Тодішній протест говорив про те, що знайдені на морі міни були совітського походження і були імовірно з пристані у Владивостоці, яку в липні замінували.

Рятункові роботи біля „Кібі Мару" утруднювало неспокійне море. Всі кораблі, що були до диспозиції в Цуруга, виїхали на місце катастрофи. Літаки мали бачити кілька рятункових човнів.

—o—

Атака італійського літака на британські бомбовики

БЕРЛІН. — 3. 11. натрапив один італійський ловецький літак над північно-африканським побережжям на групу надлітаючих британських бомбовиків. Хоч англійці були в чисельній перевазі італійський ловецький літак заатакував британські бомбовики. Виминаючи оборону британців, — ловецький апарат зістрілив летунською зброєю один британський бомбовик, розігнав ескадру і вернувся ненарушений до своєї бази.

—o—

До Українських Допомогових Комітетів і Делегатур

Подаємо до відома, що дня 8 листопада 1941 р. зачнеться в Криниці табор поучників.

Українські Допомогові Комітети і Делегатури подбають, щоб їх УДК були заступлені у таборі референтами, підреферентами та організаторами опіки над молоддю та родиною чи кандидатами на згадані становища! Зголошення на табор переслати негайно на адресу УЦК (Відділ Опіки над Молоддю і Родиною). Учасники табору являться в Криниці в дні 7, 11. та зголосяться у віллі „Меран", вул. Костельна 510.

Кошти подорожі поносять УДК і Делегатури, кошти удержання в таборі УЦК. Виряд учасників полевий і спортовий (2 пари білля, коц, простирало, куртка, берет, черевики, їдунка, ложка, ниж, вилки, наплечник, спортова сорочина, штанці, особиста виказка, лікарське свідоцтво, дозвіл від Комітету на участь у таборі, нотатка, олівець.

Всі, які не зможуть на час зголосити своєї кандидатури на табор безпосередньо до УЦК, зголосяться в Команді Табору в Криниці в означеному реченці з відповідною посвідкою від свого УДК, чи Делегатури. Кожний учасник табору зложить при зголошенні у Команді табору спеціяльну таксу в сумі 30 зол.

Відділ Опіки н. Мол. УЦК.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ЛИСТОПАД.

8. Субота — Вмч. Димитрія
9. Неділя — 22. по Зісл. св. Духа

— **РЕДАКЦІЯ** просить присилати матеріяли про полонених українців червоної армії (описи зустрічей, розмови, помічення їхньої вдачі, думок, поглядів, наставлення до суспільних справ тощо).

— **ДИРЕКЦІЯ** української гімназії в Ярославі подає до відома, що письменний іспит зрілости в осінному реченці відбудеться в понеділок 10. листопада ц. р., а усний 11. листопада. Початок іспитів у год. 8-ій рано. 2х

— **УПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ СВІТЛИЦІ** в Кракові повідомляє, що на сходинах у суботу, дня 8. листопада, реферуватиме в год. 19-ій д-р Мирон Коновалець. Адреса домівки: Краків, Зелена ч. 26, м. 9. — Просимо явитися точно! 2х

— **ДЛЯ РОДИН ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ ІЗ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.** Редакція „Нової Доби", газети для полонених українців із червоної армії, відкриває в газеті рубрику „Розшукують". Рідні тих українців, які були в червоній армії й які не мають від них вісток, можуть присилати відповідні оголошення до Редакції „Нової Доби" на адресу: Ukrainische Gefangenen-Zeitung „Nowa Doba". Berlin NW 7, Prinz-Friedrich-Karl-Strasse 1. — Українську пресу прохаємо цю вістку передрукувати.

Затемнення помешкань на терені Ген. Губернаторства обовязує від год. 17.10 до год. 7.35.

ЯЛТА ПІД НІМЕЦЬКИМИ БОМБАМИ

БЕРЛІН. — Ялта, яку заатакували німецькі летунські сили, відома в цілому світі як купелева місцевість. За царських часів відвідувала її висока аристократія. Два кілометри від міста, що сьогодні має понад 20.000 мешканців, є відомий царський замок Лівадія, сьогодні перемінений на санаторію. Підчас війни Ялта має своє значіння з огляду на пристанеі спорудн як також получення залізничих шляхів, які тут збігаються. З тієї причини Ялта відограє саме під цю пору для большевиків, що відступають велику ролю. Попри свою пристань з поверхнею 16 гектарів Ялта має ще корабельні варстати і різні промислові об'єкти.

СИЛЬНІ БОЇ НА АФРИКАНСЬКОМУ ФРОНТІ.

РИМ. — Без огляду на некорисну погоду ішла, як подає спеціяльний кореспондент агенції „Стефані" на африканському фронті жвава боєва діяльність. Італійський стежний відділ прогнав один сильний ворожий відділ, якому завдав важкі втрати та забрав полонених.

Особливо жвавою була діяльність артилерії. Артилерія обстрілювала сильним і вдатним вогнем оборонні спорудн і лучбові шляхи біля Тобруку. Німецькі летунські сили бомбардували ворожі змоторизовані поїзди і запалили деякі з них. Німецькі спадні літаки з успіхом бомбардували оборонні спорудн і батерійні становища біля Тобруку.

В часі одного наступу на Бенгазі італійські ловецькі апарати спинили і примусили до відвороту ворожу ескадру літаків. Протилетунська артилерія в Тріполі зістрілила один ворожий боєвий літак, що впав у море.

УСПІХИ ІТАЛІЙЦІВ НА СХОДІ.

РИМ. — Як подав німецький воєнний комунікат війська італійського експедиційного корпусу зайняли два важні промислові осередки в Донецькому басейні. У звязку з тим, поодинокі кореспонденти італійських часописів подають, що італійські війська взяли впродовж тих операцій тисячі вояків в полон і здобули великий воєнний матеріял. В глибині 40 км. італійські колони мусіли виганяти ворога з багатьох укріплень і перейти через 30 мінових піль. Бій тривав 23 дні і відбувся серед великого дощу.

Москва — центр большевизму

БЕРЛІН. — „Москву треба зберегти перед здобуттям німцями! Москва мусить боронитися до останнього вояка, до останнього мешканця! Коли Москва врятується, то ворог буде розбитий" — так писала в останній понеділок московська „Правда", а заклик цей повторило московське радіо. Тому однак, що Сталін і Молотов перенеслися вже до Самари (Куйбишева) 890 км. на схід від Москви, то заклик до оборони Москви до останнього мешканця цього понад 3-мільйонового міста, дуже нагадує заклик деяких достойників, кинений з утечі нещасним мешканцям нещасної Варшави. На всякий випадок нема сумніву, що очі всіх большевиків та очі цілого світу звернені тепер на побоєвища довкола Москви. Для мільйонових мас читачів щоденних часописів Москва стала неначе символом недоторкальности російської могутности і символом комунізму, що мав там свій світовий осередок. Очевидно, що спеціяльно для большевиків зайняття Москви німецькими вояками і то зайняття не без крови, як у випадку походу Наполеона, але по переможних завзятих боях, — здобуття Москви німцями було б страшним ударом для престіжу большевизму і його проводирів. Однак поза моральними і престіжевими оглядами посідання або втрата Москви має ще особливе господарське і військове значення. І тому, хоч і німецька армія ніколи не кладе натиску на здобування міст, то однак в цьому випадку зрозумілим є кидання до бою довкола Москви щораз нових сил та змагання здобути Москву.

Москва є в далеко більшій мірі, як кожна інша столиця кожної іншої держави, дійсним серцем держави: є це наймогутніший осередок промислу цілої совітської держави і одинока в своєму роді осередна точка совітської залізничої комунікації. Вистарчить сказати, що всі дослівно важніші залізничі шляхи з цілої Росії збігаються в Москві. 12 промінів залізничих шляхів розходяться з Москви на всі сторони. Через Сибір веде одинока залізниця, не шлях, але і для неї вихідною точкою є Москва. Коли отже від давніх часів істнує відомий вислів, що „всі шляхи ведуть до Риму", то дослівно можна сказати, що на европейському сході всі дороги ведуть до Москви. Та Москва важна не тільки як вузлова залізнича точка. Москва є також осередком найбільших у Росії копалень торфу, велитенських копалень бурого вугілля і заліза. Ці джерела сировини в безпосередній околиці Москви помагали розбудові велитенського промислу на терені цілого міста. А самі російські володарі старалися всіма силами, щоби з пропагандивних і престіжево-політичних мотивів зробити з Москви осередок всеросійської промислової продукції. В цей спосіб повстали на терені Москви такі гігантичні промислові підприємства, як найбільша в Росії перерібна фабрика сталі „Електросталь", найбільша в Росії фабрика „Каганович" і найбільша в Росії фабрика гумових виробів „Красний багатір". В 1935 р. було в Москві 4.400 фабрик і варстатів важкого промислу з 1,100.000 робітників.

Москва стояла щодо скількости фабрик і фабричних робітників перед Петербургом, що в цьому самому часі мав 2.900 фабрик і перед Донецьким басейном, що мав 1.600 фабрик. Очевидно, що приготовляючись до війни, велитенську більшість московських фабрик большевики переробили і достосували до безпосередніх военних потреб. В цей спосіб в Москві виробляли льокомотиви, поїзди, трактори, панцирні вози, мотори, мотоцикли, вантажні вози і т. д., як також амуніцію і вибухові матеріяли. Металургічний промисл займав у Москві перше місце, дальші місця займали: текстильний, шкіряний і хемічний, а за ними ішов горівчаний, харчевий та скляний, паперовий, будівельний і косметичний промисл. З електротехнічного промислу треба згадати велетенські фабрики „Динамо" та „Електрозавод". Після збудування каналу між ріками Москвою і Волгою, місто Москва звільнилося від залежности від Донецького басейну і мало власні велетенські електрівні.

В цей спосіб Москва є в дослівному значінню збірником і володарем енергії цілої совітської Росії. Втрачаючи Москву совітська Росія втратить також осередок свойого промислу, без якого ціла решта держави буде наче спаралізована. Це тим більше, що відпали вже Донецький і Дніпровий басейни і київський осередок, відтято петербурзький осередок, а в безпосередньому обсягу боїв опинився тульський осередок. Упадок Москви буде початком кінця совітської держави! Без сьогоднішньої Москви не може істнувати сьогоднішня Росія, так само, як без червоної армії не може істнувати большевицька влада.

Бомби на двірці в Петербурзі

БЕРЛІН. — Петербург, якого широкі терени засіяні адміністративними будівлями, казармами та промисловими спорудами, став минулої ночі знову ціллю німецьких летунських налетів. Поціли заобсервовано в околиці фінляндського двірця, на північному сході міста над самою Невою. Біля нього розкинулася артилерійська лябораторія, по другому боці є артилерійська академія. На південь від неї важний міст через Неву. Дещо збоку є фабрика зброї „Красное Знамя". Бомби поцілили також Жовтневий дворець. Це остання точка московського шляху на другому березі Неви, близько головного телефонічного уряду. Біля нього переходить один з головних шляхів доїзду до середини міста.

—o—

Відбудова білгородського двірця закінчена

БІЛГОРОД. — Будинок, що має заступити знищений у війні двірець, майже готовий і має бути відданий з початком найближчого тижня до ужитку. Цей будинок, подуманий як провізорія на час достаточного управильнення залізничих відносин в Білгороді, має всі споруди, потрібні до того, щоби міг відбудуватися залізничий рух без ніяких перепон. Він має 8 кас для продажі білетів, інформаційне бюро, гардеробу, умивальню і почекальню для тисячі осіб. Є в ньому також і ресторан. Кошти будови досягли 3.000.000 динарів.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу, — повинен наперед присилати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба вплачувати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва за Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати чітку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, ІІ. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під накавною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34, Fernspr. 280-30. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.